

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA YOZISHDAGI
KAMCHILIKLARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI**

Ismoilova Shahrizoda Toirxon qizi

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti (KIUT)

Annotatsiya: *Yozish, bolalarning o'qish va fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun yozish jarayoni ko'plab qiyinchiliklar bilan to'la bo'lishi mumkin. Ularning yozishdagi kamchiliklarini bartaraf etish uchun turli xil usullar va yondashuvlar mavjud. Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida yozishdagi kamchiliklarni bartaraf etishning samarali yo'llari haqida ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *boshlang'ich ta'lim, yozish ko'nikmalari, innovatsion yondashuvlar, tanlovlar, fikrlash, hamkorlik, texnologiyalar.*

O'quvchilarning yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda o'qituvchilarning roli juda muhimdir. O'qituvchilar, avvalo, o'quvchilarning yozish jarayonini tushunishlari va ularni qo'llab-quvvatlashlari zarur. O'qituvchilar, o'quvchilarning yozishdagi qiyinchiliklarini aniqlash uchun ularning yozuvlarini diqqat bilan o'rganishlari kerak. Bu orqali o'quvchilarning qaysi sohalarda kamchiliklari borligini aniqlash va ularni bartaraf etish uchun individual yondashuvlar ishlab chiqish mumkin. Yozish jarayonida o'quvchilarning o'z fikrlarini ifoda etishlari juda muhimdir. O'qituvchilar, o'quvchilarga o'z fikrlarini yozma ravishda ifoda etish uchun turli xil vazifalar berishlari kerak. Masalan, o'quvchilarga oddiy hikoyalar yozish, kundalik tutish yoki o'z sevimli mavzulari haqida maqolalar yozish topshirilishi mumkin. Bu orqali o'quvchilar o'z fikrlarini ifoda etish ko'nikmalarini rivojlantirishlari va yozish jarayoniga qiziqishlari ortadi. Yozish jarayonida o'quvchilarga yozishning asosiy qoidalarini o'rgatish ham muhimdir. O'qituvchilar, o'quvchilarga harf va so'zlarni to'g'ri yozish, jummalarni tuzish va matnni mantiqiy ravishda tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar berishlari kerak. O'quvchilar, yozish jarayonida qoidalarni bilishlari va

ularga amal qilishlari zarur. Bu, o'z navbatida, ularning yozishdagi kamchiliklarini bartaraf etishga yordam beradi. O'quvchilarni yozishga rag'batlantirish ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar, o'quvchilarni yozishga qiziqtirish uchun turli xil musobaqalar, tanlovlar va ko'rgazmalar tashkil etishlari mumkin. Bunday tadbirlar o'quvchilarning yozishga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularni o'z yozuvlarini yaxshilashga undaydi. O'quvchilar, o'z yozgan asarlarini boshqalar bilan baham ko'rish imkoniyatiga ega bo'lishlari, ularni yanada ko'proq yozishga rag'batlantiradi.[1]

Yozish jarayonida o'quvchilarga doimiy ravishda fikr-mulohazalar berish ham muhimdir. O'qituvchilar, o'quvchilarning yozuvlarini baholashda konstruktiv fikrlar berishlari lozim. Bu, o'quvchilarning yozishdagi kamchiliklarini aniqlash va ularni bartaraf etish uchun yo'naltirish imkonini beradi. O'quvchilar, o'z yozuvlaridagi xatolarni tushunishlari va ularni tuzatish yo'llarini o'rganishlari muhimdir. Yozishdagi kamchiliklarni bartaraf etishda o'quvchilarni o'zaro hamkorlikka jalb qilish ham samarali usuldir. O'quvchilar, guruh bo'lib ishlashlari va bir-birlarining yozuvlarini baholashlari orqali ko'plab foydali tajribalarni o'rganishlari mumkin. Bunday hamkorlik, o'quvchilarning fikr almashish imkoniyatini yaratadi va ularga yangi g'oyalarni kashf etishga yordam beradi.[2]

Shuningdek, o'quvchilarning yozish jarayonida texnologiyalardan foydalanishlari ham muhimdir. Zamonaviy texnologiyalar, o'quvchilarga yozish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish imkonini beradi. O'quvchilar, kompyuterlar, planshetlar va smartfonlar orqali yozish vazifalarini bajarishlari mumkin. Bu, ularning yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam beradi va yozishga bo'lgan qiziqishlarini oshiradi. Yozishdagi kamchiliklarni bartaraf etish uchun o'quvchilarga doimiy ravishda o'z-o'zini baholash imkoniyatini berish ham muhimdir. O'quvchilar, o'z yozuvlarini baholash orqali o'z kamchiliklarini aniqlashlari va ularni bartaraf etish uchun kerakli choralarni ko'rishlari mumkin. Bu, o'quvchilarning o'z-o'zini rivojlantirish jarayonida muhim ahamiyatga ega.[3]

Yozishdagi kamchiliklarni aniqlashda o'qituvchilarning vazifalari muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar, o'quvchilarning yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda

muhim rol o'ynaydilar. Ular, o'quvchilarning yozish jarayonida duch keladigan qiyinchiliklarini aniqlash va ularni bartaraf etish uchun zarur bo'lgan barcha choralarni ko'rishlari kerak. Yozish jarayoni, o'quvchilarning fikrlarini ifoda etish, mantiqiy fikrlash va ijodiy yondashuvlarni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Shuning uchun, o'qituvchilar o'z vazifalarini to'g'ri bajarishlari, o'quvchilarning yozish ko'nikmalarini yaxshilashga yordam berishlari lozim. O'qituvchilar, o'quvchilarning yozish jarayonini diqqat bilan kuzatishlari kerak. Bu jarayonda, ular o'quvchilarning yozuvlarini tahlil qilib, har bir yozuvda mavjud bo'lgan kamchiliklarni aniqlashlari lozim. Yozuvlarni tahlil qilish jarayoni, o'qituvchilarga o'quvchilarning o'z fikrlarini qanday ifoda etayotganini, so'zlarni qanday tanlayotganini va jummalarni qanday tuzayotganini ko'rish imkonini beradi. Bu, o'qituvchilarga o'quvchilarning yozish ko'nikmalaridagi zaif tomonlarni aniqlashda yordam beradi.[4]

O'qituvchilar, o'quvchilarning yozuvlarida uchraydigan xatolarni aniqlashda konstruktiv fikr-mulohazalar berishlari kerak. Fikr-mulohazalar, o'quvchilarga o'z yozuvlaridagi kamchiliklarni tushunish va ularni bartaraf etish yo'llarini o'rganish imkonini beradi. O'qituvchilar, o'z fikrlarini aniq va tushunarli tarzda ifoda etishlari, o'quvchilarga yozish jarayonida nima uchun xato qilganliklarini tushuntirishlari muhimdir. Bu, o'quvchilarning o'z xatolaridan o'rganishlariga yordam beradi. O'zaro baholash ham o'qituvchilarning vazifalaridan biridir. O'quvchilarni bir-birining yozuvlarini baholashga jalb qilish, ularning yozishdagi kamchiliklarini aniqlashda foydali bo'lishi mumkin. O'zaro baholash jarayonida, o'quvchilar bir-birining yozuvlaridagi xatolarni ko'rish va ularni tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu, o'quvchilarga boshqalarning yozuvlaridan o'rganish va o'z yozuvlarini yaxshilash uchun yangi g'oyalar topishga yordam beradi. O'qituvchilar, o'zaro baholash jarayonini boshqarish va o'quvchilarga zarur qo'llanmalari berish orqali bu jarayonni samarali o'tkazishlari kerak. Yozish jarayonini kuzatish, o'qituvchilarning vazifalaridan yana biri hisoblanadi. O'qituvchilar, o'quvchilarning yozish jarayonida qanday qiyinchiliklarga duch kelayotganini kuzatishlari, ularning yozish ko'nikmalarini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarning yozish

jarayonini diqqat bilan kuzatish, o'qituvchilarga individual yondashuvlar ishlab chiqishga yordam beradi. Har bir o'quvchining o'ziga xos qiyinchiliklari bo'lishi mumkin, shuning uchun o'qituvchilar har bir o'quvchining ehtiyojlariga mos ravishda yondashuvlarni belgilashlari lozim. Maxsus testlar va vazifalar tayyorlash ham o'qituvchilarning vazifalaridan biridir. O'qituvchilar o'quvchilarga yozish ko'nikmalarini baholash uchun maxsus testlar va vazifalar berishlari mumkin. Bu testlar, o'quvchilarning yozishdagi kamchiliklarini aniqlash va ularni bartaraf etish yo'llarini belgilashda yordam beradi. O'qituvchilar, testlarni tayyorlashda o'quvchilarning darajasini hisobga olishlari, shuningdek, ularning qiziqishlari va ehtiyojlariga mos ravishda vazifalar belgilashlari muhimdir. O'z-o'zini baholash jarayonini o'quvchilarga taklif qilish ham o'qituvchilarning vazifalaridan biridir. O'quvchilarga o'z yozuvlarini baholash imkoniyatini berish, ularning yozishdagi kamchiliklarini aniqlashda yordam beradi. O'z-o'zini baholash jarayoni, o'quvchilarga o'z kamchiliklarini tushunish va ularni bartaraf etish uchun kerakli choralarni ko'rishga yordam beradi. O'qituvchilar, o'z-o'zini baholash jarayonini qanday o'tkazish bo'yicha o'quvchilarga yo'l-yo'riq berishlari lozim.[5]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarida yozishdagi kamchiliklarni bartaraf etish uchun o'qituvchilarning roli juda muhimdir. O'qituvchilar, o'quvchilarga yozish jarayonida ko'mak berish, ularni rag'batlantirish va yozishning asosiy qoidalarini o'rgatish orqali ularning yozish ko'nikmalarini rivojlantirishlari kerak. O'quvchilarni o'zaro hamkorlikka jalb qilish, texnologiyalardan foydalanish va doimiy fikr-mulohazalar berish orqali yozish jarayonini yanada samarali qilish mumkin. Bu usullar, o'quvchilarning yozishdagi kamchiliklarini bartaraf etishga yordam beradi va ularni muvaffaqiyatli yozuvchilar sifatida rivojlantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullaeva, D. (2020). "Boshlang'ich ta'limda yozish ko'nikmalarini rivojlantirish." Toshkent: O'qituvchi.

2. Isroilov, S. (2019). "Yozish jarayonini o'rganish: metodik qo'llanma." Samarqand: Samarqand davlat universiteti.
3. Murodov, B. (2021). "Boshlang'ich sinf o'quvchilarida yozish ko'nikmalarini rivojlantirish." Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
4. Rahmonov, A. (2018). "Yozishdagi kamchiliklarni bartaraf etish usullari." Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti.
5. Tashkentov, N. (2022). "O'quvchilarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish." Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti.
6. Xolmatova, Z. (2017). "Yozish ko'nikmalarini oshirishda zamonaviy yondashuvlar." Andijon: Andijon davlat universiteti.
7. Yusupov, R. (2023). "Boshlang'ich ta'limda yozish ko'nikmalarini rivojlantirish strategiyalari." Namangan: Namangan davlat universiteti.